

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi m.st. Warszawy
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 4 października 2012 r.,
zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 czerwca 2012 r.,

- 1) oddala zażalenie;**
- 2) zasądza od powódki na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej pozwany Skarb Państwa - Prezydenta m.st. Warszawy kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powódki od wyroku tego Sądu z dnia 15 listopada 2011 r.

Wskazał, że odpis powyższego wyroku został doręczony pełnomocnikowi powódki w dniu 16 lutego 2012 r. Wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata z urzędu został oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 kwietnia 2012 r., a odpis tego postanowienia pełnomocnik powódki otrzymał w dniu 11 kwietnia 2012 r. W dniu 18 kwietnia 2012 r. powódka wniosła zażalenie na postanowienie z dnia 10 kwietnia 2012 r., które Sąd Apelacyjny odrzucił jako niedopuszczalne postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2012 r. Odpis powyższego orzeczenia pełnomocnik powódki otrzymał w dniu 30 kwietnia 2012 r.

W dniu 22 czerwca 2012 r. pełnomocnik powódki wniósł skargę kasacyjną.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w świetle art. 398² § 1 oraz art. 124 § 4 k.p.c. skarga kasacyjna została wniesiona po terminie, którego bieg rozpoczął się w sprawie od dnia doręczenia pełnomocnikowi powódki odpisu niezaskarżalnego postanowienia z dnia 10 kwietnia 2012 r., to jest od dnia 11 kwietnia 2012 r., a nie jak przyjmuje powódka - od dnia 20 kwietnia 2012 r. Termin ten upłynął zatem w dniu 11 czerwca 2012 r., wobec czego skarga kasacyjna wniesiona w dniu 22 czerwca 2012 r. podlegała odrzuceniu na podstawie 398⁶ § 2 k.p.c. jako spóźniona.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik powódki zarzucił, że Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę, iż powódka, która ma 90 lat i jest osobą niepełnosprawną, nie może szybko załatwiać swoich spraw, co powinno być uwzględnione w postępowaniu sądowym przy składaniu przez nią pism procesowych. Wskazał, że powódka była chora i dopiero kilka dni przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej ustanowiła pełnomocnika z wyboru, który nie był w stanie w tak krótkim czasie zapoznać się z aktami. Zarzucił, że Sąd Apelacyjny nie wskazał, w treści postanowienia z dnia 10 kwietnia 2012 r., że jest ono niezaskarżalne i nie podał podstawy prawnej niezaskarżalności, a w pouczeniu

wprowadził powódkę w błąd pisząc, że może to postanowienie zaskarżyć. W ocenie pełnomocnika powódki postanowienie z dnia 10 kwietnia 2012 r. było zaskarżalne, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r. SK 3/05, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegł od dnia doręczenia powódce odpisu postanowienia z dnia 20 kwietnia 2012 r.

W oparciu o powyższe wnosił o zmianę lub uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz „o przywrócenie terminu na przyjęcie przez sąd skargi kasacyjnej, a tym samym o przyjęcie do rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej powódki”.

W piśmie procesowym z dnia 20 lipca 2012 r. pełnomocnik powódki wniósł o objęcie przez Sąd Najwyższy kontrolą na podstawie art. 380 k.p.c. także postanowień Sądu Apelacyjnego z dnia 10 kwietnia 2012 r. oraz z dnia 20 kwietnia 2012 r.

Strona pozwana wносиła o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny, w rozpoznawanej sprawie bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej należało określać według zasad przewidzianych w art. 124 § 4 w zw. z art. 124 § 3 i art. 398⁵ § 1 k.p.c., bowiem przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej został zgłoszony wniosek o zwolnienie powódki od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Wniosek ten został rozpoznany przez Sąd Apelacyjny działający jako sąd drugiej instancji i oddalony postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2012 r. Postanowienie to nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie i gdy zostało wydane przez sąd drugiej instancji nie przysługuje na nie żaden środek odwoławczy (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2000 r. III CZ 192/99 i z dnia 8 października 2009 r. II PZ 14/09, niepubl.). Wbrew twierdzeniom skarżącej, Trybunał Konstytucyjny nie podważył tego rodzaju regulacji prawnej i w wyroku z dnia 31 marca 2009 r. SK 19/08 (OTK-A 2009/3/29) stwierdził jej zgodność z Konstytucją. Powołany w zażaleniu wyrok tego Trybunału z dnia 27 marca 2007 r. SK 3/05 (OKT-A 2007/3/32) dotyczy natomiast

innej kwestii, gdyż rozstrzyga o niezgodności z Konstytucją niedopuszczalności zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, nie odnosi się więc do niezaskarżalności wydanego przez ten sąd postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu, czego dotyczy wskazany wyrok z dnia 31 marca 2009 r. stwierdzający zgodność z Konstytucją tego uregulowania.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 10 kwietnia 2012 r. o odmowie zwolnienia powódki od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu było zatem niezaskarżalne i jako takie stało się prawomocne w dniu wydania. Prawidłowo zatem Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2012 r. odrzucił, jako niedopuszczalne, zażalenie na to postanowienie, wniesione przez pełnomocnika powódki.

W tej sytuacji dwumiesięczny termin do wniesienia skargi kasacyjnej przewidziany w art. 398⁵ § 1 k.p.c., liczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 124 § 4 k.p.c., rozpoczął bieg od dnia doręczenia pełnomocnikowi powódki odpisu niezaskarżalnego i prawomocnego postanowienia z dnia 10 kwietnia 2012 r., a więc od dnia 11 kwietnia 2012 r. i upłynął w dniu 11 czerwca 2012 r. Prawidłowo zatem Sąd Apelacyjny, powołując się na art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną po tym terminie.

W tym stanie rzeczy nie ma podstaw do oceny przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 380 k.p.c. merytorycznej zasadności postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 10 kwietnia 2012 r., a więc merytorycznej zasadności odmowy zwolnienia powódki od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu, gdyż to rozstrzygnięcie nie miało wpływu na treść zaskarżonego postanowienia. Skarga kasacyjna została bowiem odrzucona jako wniesiona po terminie, a nie jako nieopłacona lub wniesiona osobiście przez powódkę. Na odrzucenie skargi jako wniesionej po terminie miał więc wpływ jedynie sam fakt wydania postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów i ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz niezaskarżalność tego postanowienia, gdyż okoliczności te miały wpływ na sposób liczenia terminu do wniesienia skargi. Obie te okoliczności zostały poddane przedstawionej wyżej ocenie Sądu Najwyższego w ramach badania zasadności

zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, natomiast kwestia, czy zasadnie Sąd Apelacyjny odmówił zwolnienia powódki od opłaty od skargi kasacyjnej i ustanowienia pełnomocnika z urzędu, musi pozostać poza merytoryczną kontrolą jako nie mająca wpływu na treść zaskarżonego postanowienia.

Powołane w zażaleniu okoliczności związane z wiekiem i stanem zdrowia powódki oraz kwestie dotyczące pouczenia o zaskarżalności postanowienia z dnia 10 kwietnia 2012 r. także nie mogły być brane pod uwagę przy ocenie, czy środek odwoławczy został wniesiony w terminie, gdyż terminy określone w ustawie mają charakter bezwzględnie obowiązujący i obowiązują strony niezależnie od okoliczności podmiotowych, które mogą podlegać ocenie sądu jedynie w razie złożenia wniosku o przywrócenie uchybionego terminu. Jako taki wniosek należy potraktować zawarty w zażaleniu wniosek „o przywrócenie terminu na przyjęcie przez sąd skargi kasacyjnej”, choć został on sformułowany nieporadnie, niezgodnie z wymogami profesjonalizmu oczekiwanymi od zawodowego pełnomocnika oraz zawiera także, bezprzedmiotowy w tym piśmie procesowym, wniosek „o przyjęcie do rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej powódki”. Ponieważ jednak zażalenie, poza kwestionowaniem faktu uchybienia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, co okazało się nieskuteczne, zawiera także przytoczenie okoliczności mających usprawiedliwić niezachowanie terminu oraz wniosek, wprowadzie mało precyzyjny, lecz dający się wywieść z treści, o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej – wniosek ten powinien zostać rozpoznany przez Sąd Apelacyjny po prawomocnym odrzuceniu skargi kasacyjnej.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

Na wniosek strony pozwanej zawarty w odpowiedzi na zażalenie zasądzono na jej rzecz od powódki zwrot kosztów postępowania zażaleniowego na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 397 § 2, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).